

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Mård-Miettinen, Karita; Pitkänen-Huhta, Anne

Title: Kielikoulutus murroksessa : media ja vanhemmat kielenopetuksen varhentamisen äärellä

Year: 2022

Version: Published version

Copyright: © University of Oulu, 2022.

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Mård-Miettinen, K., & Pitkänen-Huhta, A. (2022). Kielikoulutus murroksessa : media ja vanhemmat kielenopetuksen varhentamisen äärellä. In K. Lepistö, R. Kosunen, & E. Risto (Eds.), *Humanisten med många roller : en festskrift till Paula Rossi på hennes 60-årsdag* (pp. 225-242). Oulun yliopisto. *Studia Humaniora Ouluensia*, 18. <http://urn.fi/urn:isbn:9789526233642>

Kirsi Lepistö, Riitta Kosunen och Elisa Risto (red.)

HUMANISTEN MED MÅNGA ROLLER

En festskrift till Paula Rossi på hennes 60-årsdag

Studia humaniora ouluensia 18

Editor-in-chief: Santeri Palviainen

Publishing office and distribution:
Faculty of Humanities
Linnanmaa
P.O. Box 1000
90014 University of Oulu
Finland

ISBN: 978-952-62-3365-9
ISSN: 1796-4725

Electronic version:
ISBN: 978-952-62-3364-2

Typesetting: Sanna Lipkin
Cover Design: Raimo Ahonen

OULU 2022

Kielikoulutus murroksessa – media ja vanhemmat kielenopetuksen varhentamisen äärellä

Karita Mård-Miettinen & Anne Pitkänen-Huhta

1 Johdanto

Suomen kielikoulutuksessa tapahtui historiallinen muutos vuonna 2020, kun kaikille yhteinen ensimmäinen vieras tai toinen kotimainen kieli (A1-kieli) varhennettiin alkamaan jo vuosiluokalla 1 (OKM 2018; Valtiovarainministeriö 2018). Aiemmin A1-kielen opetus alkoi pääsääntöisesti kolmannella luokalla. Muutos vaikuttaa monella tavalla kielen oppimisen jatkumon rakentumiseen koko koulupolun ajan.

Kielenopetuksen varhentamista edelsi selvitys Suomen kielivarannon tilasta ja tasosta, jonka pohjalta Pyykkö (2017) päätyi esittämään A1-kielen opetuksen varhentamista Suomen kielivarannon kasvattamiseksi ja vankentamiseksi. Selvityksessä korostuu vuosikymmeniä jatkunut trendi: koululaiset opiskelevat entistä vähemmän kieliä, käytännössä vain kahta pakollista kieltä (A1-kieli ja B1-kieli), jotka ovat lähes poikkeuksetta englanti ja toinen kotimainen kieli eli ruotsi (tai ruotsinkielisissä kouluissa suomi). Vapaaehtoisia (A2-kieli) ja valinnaisia (B2-kieli) kieliä ei juurikaan opiskella. Lääkkeeksi tarjottiin kaikille yhteisen A1-kielen varhentamista, mitä perusteltiin muun muassa lupaavilla kansainvälisillä tutkimustuloksilla (ks. luku 2). A1-kielen varhentamisen arveltiin lisäävän intoa opiskella myös vapaaehtoisia kieliä. Kielivarannon kasvattamisen osalta Pyykkö (2017) esitti, että A1-kieli olisi muu kuin englanti, jota tarjottaisiin sen sijaan vapaaehtoisena A2-kielenä, jonka aloittamista myös varhennettaisiin. Toinen ehdotettu vaihtoehto kielivarannon kasvattamiseksi oli kuntien velvoittaminen laajempaan kielitarjontaan (Pyykkö 2017). Näiden toimenpiteiden uskottiin kannustavan koululaisia opiskelemaan muitakin kieliä kuin englantia ja toista kotimaista kieltä.

Pyykön selvityksen pohjalta tehty varhentamisen päätösprosessi oli nopea: valtioneuvosto päätti asiasta heti selvityksen julkistamisen jälkeen eli alkuvuodesta

2018 ja muutti samalla perusopetus- ja tuntijakoasetuksia (valtioneuvoston asetus 793/2018) siten, että vuosiluokalla 1 alkavaan A1-kielen opetukseen suunnattiin ylimääräiset kaksi vuosiviikkotuntia (OKM 2018). A1-kielen varhentamisen yhteydessä myös perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita muokattiin ja täydennettiin vuosiluokkien 1 ja 2 osalta (OPH 2019). Perusteissa korostetaan opetuksen ikätasoisuutta tavoitteiden, sisältöjen, työskentelytapojen ja osaamisen arvioinnin osalta. A1-kielen opetuksen tehtäväksi vuosiluokilla 1 ja 2 määritellään kiinnostuksen ja positiivisen asenteen herättäminen opiskeltavaan kieleen, ja opetuksessa tulisi korostua suullinen vuorovaikutus ja kielenopiskelutaitojen harjoittelu, oppilaslähtöisyys, toiminnallisuus, leikinomaisuus sekä aihepiirit, jotka liittyvät arkeen ja oppilaiden kiinnostuksen kohteisiin (OPH 2019). Kielenopetuksen varhentamista myös tuettiin Opetushallituksen hankerahoituksella, minkä turvin sitä kokeiltiin useassa koulussa jo ennen vuotta 2020 (OPH 2021).

Tässä artikkelissa raportoitavan tutkimuksen tarkoituksena on valottaa teemoja, jotka nousivat esiin, kun kielenopetuksen varhentamista käsiteltiin mediassa varhentamispäätöksen yhteydessä sekä asioita, joiden parissa varhentamisen ensimmäiseen ikäluokkaan kuuluvien lasten vanhemmat painiskelivat tehdessään valintaa kielestä, jota lapsi opiskelee A1-kielenään. Tutkimuksen kohteena ovat nimenomaan lasten vanhemmat, koska kielivalinta tehdään jo esikoulussa tai viimeistään 1. luokan syksyllä. Lisäksi vanhemmilla on aiemmissa tutkimuksissa osoitettu olevan tärkeä merkitys lastensa kielivalinnoille (Kangasvieri ym. 2011). Mediakeskustelusta tarkastellaan niitä teemoja ja näkökulmia, jotka painottuvat valtakunnallisessa ja paikallisessa (Keski-Suomi) uutisoinnissa. Vanhempien kyselystä taas tunnistetaan teemoja, joille heidän argumentointinsa rakentuu. Lisäksi tutkitaan, heijastuuko vanhempien argumenteissa mediakeskustelun teemat.

2 Varhainen kielenopetus

Muista Euroopan maista poiketen Suomi varhensi kielenopetuksen kaikille oppilaille vasta vuonna 2020, vaikka opetussuunnitelmat mahdollistivat kielenopetuksen aloittamisen ennen kolmatta luokkaa jo 1990-luvulla. Näin tehtiinkin etenkin suurissa kaupungeissa ja kaksikielisellä rannikkoseudulla, joissa tarjottiin muun muassa jo päiväkodissa alkavaa kaksikielistä opetusta eli

kotimaisten kielten kielikylpyä tai vieraskielistä CLIL-opetusta (Skinnari & Sjöberg 2018). Monissa koulussa myös aloitettiin A1-kielen opetus jo ensimmäisellä tai toisella luokalla (Sjöberg ym. 2018). Vanhemmat ovat mielellään valinneet etenkin kaksikielistä opetusta lapsilleen muun muassa suullista kielitaitoa tukevan ja toiminnallisen pedagogiikan vuoksi, mutta myös tarjotakseen lapsilleen mahdollisuuden oppia kieliä varhain ja saavuttaa hyvän kielitaidon ja kulttuurisen ymmärryksen, minkä uskotaan antavan hyvät eväät tulevaisuuden opiskelu- ja työelämään. (Bergroth 2007; Mård-Miettinen & Palviainen 2015).

Vuonna 2020 Suomessa toteutetun A1-kielen varhennuksen perusteena käytettiin pitkälti juuri kaksikielisen opetuksen kokemuksia ja hyviä oppimistuloksia (Pyykkö 2017; Skinnari & Sjöberg 2018). Näin siitä huolimatta, että tutkimusten tuloksiin on todettu vaikuttavan olennaisesti muun muassa juuri toiminnan intensiteetti sekä käytetty pedagogiikka, ei pelkästään aloitusikä (esim. Hahl ym. 2020; Muñoz & Singleton 2019). Tutkijat korostavat siksi, ettei varhaisen aloittamisen etuja tulisi mitata pelkillä kielenoppimisen tuloksilla vaan enemmänkin olisi syytä tarkastella muita muuttujia, kuten oppijoiden kokemuksia, asennoitumista ja käsityksiä, joilla on pitkän aikavälin vaikutus kielen oppimiseen ja opiskeluun (Schwartz 2021).

Tutkimuksissa, joissa eritellään eri toimijoiden kokemuksia, asenteita ja käsityksiä onkin saatu pääosin myönteisiä tuloksia. Tutkijat ovat muun muassa varsin yksimielisiä siitä, että varhaiseen kielenopetukseen osallistuvat oppilaat ovat innokkaita kielenoppijoita. Esimerkiksi valtaosa yhteiseurooppalaiseen Ellie-hankkeen oppilaista suhtautui myönteisesti kielenopetukseen ja piti kielenopiskelusta ja opiskelemastaan kielestä, vaikkakin osan innostus hiipui vuosien varrella jonkin verran (Mihaljević Djigunović & Lopriore 2011). Suomessa taas kielenopetuksen varhennuksen pilottivaiheeseen osallistuneiden oppilaiden asenne näytti pysyneen myönteisenä ainakin melkein kolmen vuoden ajan (Mård-Miettinen ym. 2021).

Myös opettajien ja huoltajien kokemusten ja käsitysten raportoidaan olevan enimmäkseen myönteisiä (Enever 2011; Hahl ym. 2020; Kantelinen & Koivistoinen 2020; Mård-Miettinen ym. 2021). Vaikka opettajat ovat motivoituneita ja positiivisia uuden tilanteen edessä, kokevat esimerkiksi monet suomalaisopettajat siinä myös erilaisia pedagogisia ja käytännön haasteita, joita on pyritty ratkomaan kohdennetulla täydennyskoulutuksella ja yhteisopettajuudella (Hahl ym. 2020; Mård-Miettinen ym. 2021). Vanhempien kokemuksia ja käsityksiä

on tutkittu lähinnä silloin, kun heidän lapsensa jo osallistuvat varhaiseen kielenopetukseen. Nämä vanhemmat korostavat muun muassa varhaisen kielenoppimisen helppoutta (Mård-Miettinen ym. 2021). Kantelisen ja Koivistoinen (2020) tutkimuksen vanhemmat taas pitivät erityisen myönteisenä, että kielenopetuksen varhentamiseen on kytketty mahdollisuus valita opiskeltava kieli useasta vaihtoehdosta, ja osa heistä olikin valinnut lapselleen muun A1-kielen kuin englannin. Toisaalta vanhemmat myös kaipasivat lisää tietoa ja ohjausta kielivalintoihin liittyen. Kantelisen ja Koivistoinen (2020) tutkimuksen vanhemmat olivat lisäksi valmiita osallistumaan eri tavoin kodin ja koulun yhteistyöhön varhaiseen kielenopetukseen liittyen, mutta kokivat yhteistyön vielä vähäiseksi. Heillä oli halua auttaa lastaan kielenopiskelussa, ja he kuvasivat monipuolisia tukemisen tapoja, kuten esimerkiksi kotitehtävissä auttaminen ja kielen käytössä ja opiskelussa rohkaiseminen ja kannustaminen (ks. myös Mård-Miettinen ym. 2021). Vanhemmat kuitenkin myös kaipasivat ohjausta lapsen kielenopiskelun tukemiseen ja enemmän tietoa koulun kielenopetuksesta.

3 Aineisto ja menetelmät

Tässä artikkelissa raportoitava tutkimus sijoittuu uuteen kielenopetuksen varhentamisen kontekstiin. Tutkimus sisältää kaksi eri aineistoa, joista ensimmäinen kerättiin systemaattisilla mediahauilla ePressin sekä muiden hakupalvelujen kautta syksyllä 2019 ja keväällä 2020. Haku kohdennettiin varhennetusta kielenopetuksesta kirjoitettuihin uutisiin ja mielipidekirjoituksiin painetuissa lehdissä ja verkkolehdistä sekä lehtien ja YLEn uutissivustoilla. Aineisto koostuu yhteensä 159 uutisesta tai mielipidekirjoituksesta, jota rajattiin tätä artikkelia varten valtakunnallisessa (Yle, Helsingin Sanomat, Ilta-Sanomat, Iltalehti, Uusi Suomi) ja keski-suomen (Keskisuomalainen) mediassa julkaistuihin uutisiin sen vuoksi, että toinen analysoitava aineisto (vanhempien kyselyaineisto, ks. alla) kerättiin Keski-Suomen alueelta. Valtakunnallinen media-aineisto koostuu 32 uutisesta, jotka on julkaistu 23.1.2016 ja 9.1.2020 välillä, ja Keski-Suomen media-aineisto 9 uutisesta, jotka on julkaistu välillä 7.3.2017 ja 16.9.2019. Pääosa aineistosta sijoittuu vuosille 2018 ja 2019.

Toinen aineistomme koostuu Jyväskylän seudun vanhemmille tehdyn verkkokyselyn vastauksista. Vastaajina on 53 ensimmäisen luokan oppilaiden

vanhempaa, jotka vuonna 2019 valitsivat lapsilleen varhennettua A1-kieltä. Aineisto kerättiin yhteistyössä sanomalehti Keski-suomalaisen kanssa elokuussa 2019 siten, että lehti julkaisi uutisen (Kivinen 2019) ja linkin, jossa oli Jyväskylän yliopiston tutkijatiimin laatimat yhdeksän kysymystä. Kyselyä mainostettiin myös lehden sosiaalisessa mediassa. Kyselyn pohjalla oli Kivisen (2019) artikkelin ohella elokuussa 2019 julkaistu ensimmäistä kielenopetuksen varhentamisen kielivalintaa koskeva artikkeli (Arola 2019), joissa kerrottiin, että kaikki jyväskyläläiset ensimmäisen luokan oppilaat valitsivat vuoden 2020 alussa alkavaksi varhennetuksi A1-kielekseen englannin. Vanhemmilta kysyttiin verkkokyselyssä viisi suljettua ja neljä avokysymystä. Suljetuissa kysymyksissä tiedusteltiin vastaajan sukupuolta, lapsen koulunkäyntikuntaa, valittua A1-kieltä ja aikomusta valita lapselle muita opiskeltavia kieliä myöhemmin. Tässä artikkelissa tarkastellaan avokysymysten vastauksia, eli vastauksia kysymyksiin:

- Millä perustella valitsitte X kielen?
- Millä perusteella ette valinneet muita tarjolla olleita kieliä?
- Toivotteko, että lapsenne opiskelisi muitakin kieliä kouluaikana? Miksi/miksi ei?

Tutkijatiimi sai analyysia varten vastaukset kysymyksiin ilman vastaajien henkilötietoja eli aineisto oli valmiiksi anonymisoitu suorien tunnistetietojen osalta analyysia varten. Avovastauksia käsiteltiin niin, että kaikki mahdolliset epäsuorat tunnistetiedot, joista vastaajan voisi tunnistaa, anonymisoitiin.

Haemme vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- 1 Millaiset teemat painottuvat varhennetun kielenopetuksen mediakeskustelussa? Kenen näkökulmia tuotiin esiin mediakeskustelussa?
- 2 Millaisista teemoista vanhempien kielivalintaan liittyvät argumentit rakentuvat?
- 3 Miltä osin vanhempien kielivalintaan liittyvissä argumenteissa heijastuvat mediassa käydyt varhennetun kielenopetuksen keskustelun teemat?

Molemmat aineistot analysoitiin temaattisen analyysin menetelmin (Braun & Clarke 2006). Media-aineiston temaattisen analyysin pohjana oli Atlas-ti-ohjelman avulla tehty koko media-aineiston aineistolähtöinen koodaus, joka tuotti Keski-suomalaista koskevassa aineistossa yhteensä 54 koodia ja valtakunnallisen median aineistossa 74 koodia. Koodeihin liittyvien tekstilainauksen määrä vaihteli

yhden ja 81 lainauksen välillä. Eniten lainauksia liittyi koodeihin *kielivalinta*, *kielitarjonta* ja *varhentamisen järjestäminen*. Tämän artikkelin temaattiseen analyysiin käytettiin näitä aineistossa eniten näkyvyyttä saaneita koodeja. Nämä tekstilainaukset analysoitiin temaattisesti. Myös vanhempien kyselyaineisto analysoitiin temaattisesti tunnistamalla avovastauksista keskeisiä puhetapoja kielivalintaan liittyen.

4 Tulokset

4.1 Varhennetun kielenopetuksen mediakeskustelu

Tarkastelimme valtakunnallisen median ja Keski-suomalaisen aineistoa yhdessä. Koko tämän osa-aineiston koodauksessa eniten lainauksia saaneet koodit olivat *kielivalinta*, *kielitarjonta* ja *varhentamisen järjestäminen*. Nostamme seuraavassa esiin muutamia keskeisiä teemoja näiden kolmen kategorian sisältä. Sen jälkeen käsittelemme niitä henkilöryhmiä, joiden näkökulmia uutisoinnissa nostettiin esiin.

4.1.1 Mediakeskustelun keskeiset teemat

Kielivalintaa, kielitarjontaa ja varhentamisen järjestämistä koskevassa uutisoinnissa varhentamispäätöstä perusteltiin tarpeella monipuolistaa suomalaisten kielitaitoa, koska monipuolinen kielitaito nähtiin Suomen kilpailuvalttina (esimerkki 1) ja esiin nostettiin myös huoli kielten opiskelun radikaalista vähentämisestä (2).

- 1 Suomessa on akuutti tarve monipuolistaa kielten tarjontaa peruskoulussa ja toisella asteella. --- Suomalaisten yksi kilpailuvaltti on nyt ja tulevaisuudessa useampia kieliä taitavat osaajat. Tältä osin suunta on ollut viime vuosina nurin kurinen. Kielten opiskelu ja tarjonta ovat yksipuolistuneet. (UUSU20170812)¹

¹ Lainauksissa esiintyvien lehtien lyhenteet ovat seuraavat: HESA = Helsingin Sanomat, UUSU = Uusi Suomi, ILSA = Iltasanomat, KSML = Keski-suomalainen

- 2 Ministeri on huolissaan nuorten kielten opiskelun yksipuolistumisesta ja vähentymisestä. Hän huomauttaa tiedotteessaan, että vapaaehtoisia A2-kieliä opiskelevien määrä on vähentynyt noin kolmanneksella kahdessakymmenessä vuodessa. (UUSU20190217)

Myös kielikoulutuksen jatkumon ongelmat nousivat keskusteluun. Uutisoinnissa tuotiin esiin, että monissa kunnissa alakoulussa aloitettua vähemmän opiskeltua kieltä ei enää pystykään jatkamaan yläkoulussa tai toisella asteella. Myös tämä uutisointi kaiuttaa Pyykön (2017) raporttia:

- 3 UUDISTUS pitäisi kytkeä laajempaan kielikoulutusta koskevaan ja pedagogiseen keskusteluun. Samalla on huolehdittava siitä, että kieltenopiskelu on jatkumo, jolle on varattu riittävästi aikaa ja resursseja. Ellei näin tehdä, hyvät tavoitteet voivat valua hiekkaan. (HESA20181024)

Koska varhentamisen yhtenä tavoitteena oli kielivarannon monipuolistaminen ja yhtenä ongelmana nähtiin englannin ylivalta kaikkein suosituimpana kielenä kaikilla kouluasteilla, uutisoinnissa yritettiin rohkaista vanhempia valitsemaan muita kuin tuttu englannin kieli:

- 4 Itä-Suomen yliopiston soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen professori Ritva Kantelinen lieventää vanhempien arkuutta valita lapselleen sellainen kieli, jota kotona ei osata. Normaalikoulussa tehdyn kyselyn mukaan eka-tokaluokkalaiset kaipaavat vanhemmiltaan kannustusta, mutta ovat sitä mieltä, että liikaa ei kieliläksyissä saa auttaa. Lapset haluavat tehdä itse. (YLEI20181005)

Kielivalikoimaan liittyen uutisissa kerrottiin hyvin laajasti tarjolla olevasta kielivalikoimasta eri puolilla Suomea sekä pohdittiin valikoimaan liittyviä pulmia. Joidenkin kuntien osalta listattiin hyvinkin laaja tarjolla oleva kielivalikoima (5–6), mutta tilanne näyttäytyy hyvin erilaisena eri puolilla Suomea (7). Etelän suuremmissa kaupungeissa valikoima on laaja ja kieliryhmiä syntyy, mutta tilanne on varsin erilainen pienemmillä paikkakunnilla. Tämä johtaa väistämättä alueelliseen eriarvoistumiseen.

- 5 Tampereella vieraan kielen voi valita 7 kielen joukosta. (YLEI20200109)
- 6 Myös kielivalikoima laajenee: englannin lisäksi kaupungissa tarjotaan syksystä 2019 lähtien A1-kieleksi myös saksaa, ranskaa ja venäjää. (KSML20181122)
- 7 Riippuen siitä, missä asuu on hyvin eriarvoisessa asemassa. Jos on helsinkiläinen, tamperelainen tai turkulainen, niin ei ole mitään hätää, kielivalikoimahan on ihan valtava, Suomen kieltenopettajien liiton puheenjohtaja Sanna Karppanen sanoo. (YLEI20170516)

Uutisissa raportoitiin, että laajasta valikoimasta huolimatta ryhmiä ei moneen kuntaan syntynyt muihin kieliin kuin Englantiin eli tavoite kielivalikoiman laajentumisesta ja jollain muulla kuin englannin kielellä aloittaminen ei näyttänyt toteutuvan:

- 8 Jyväskylässä kaikkien kaupungin koulujen oppiaineiden A1-kieleksi valikoitui englannin kieli. (KSML20190812)

Koska vastuu järjestämisestä on kunnilla, syyksi kapeaan kielivalikoimaan annettiin kuntien rahapula ja säästöt:

- 9 Moni kunta säästää, ja tämä koskee myös koulutusmenoja. On kuntia, joissa valinnaisia kieliä ei ole lainkaan tarjolla, tai jos on, kielten ryhmäkokoja on kasvatettu. (YLEI20170516)

Uutisoinnissa tuli myös paljon esille erilaisia teknisiä ja rakenteellisia seikkoja varhaisen kielenopetuksen järjestämisestä. Näitä olivat esimerkiksi sen aiheuttamat kustannukset, historiallinen yhden tunnin lisäys tuntikehykseen ja siihen liittyvä asetusmuutos sekä kuntien oikeus päättää järjestelyistä. Teknisempien seikkojen lisäksi esiin nostettiin opetuksen järjestäminen opettajaresurssin ja opettajien pätevyyden näkökulmasta. Kunnilla on valta päättää, kuka varhaista vierasta kieltä opettaa ja tilanne vaihtelee kunnittain ja kouluittain: opettaja voi olla luokanopettaja tai aineenopettaja (10–11). Keskustelussa nostettiin esiin myös huoli opettajien pätevyydestä, jopa suosituimman englannin kielen opetuksessa (12).

- 10 Opetuksen järjestäjä eli yleensä kunta päättää, mitä kieltä ensimmäisen luokan kevästä opiskellaan. Opettajana on joko luokanopettaja, kielenopettaja tai molemmat yhdessä. Se vaatii kielenopettajalta tietoa

alkuopetuksesta ja luokanopettajalta tietoa kielen oppimisesta. (YLEI20190401)

- 11 Helsingin perusopetusjohtaja Outi Salo kertoo, että toisinaan kieliä opettaa yhdessä kieltenopettaja ja luokanopettaja. (YLEI20171205)
- 12 Suomen kieltenopettajien liiton entinen puheenjohtaja Kari Jukarainen on ollut mukana ministeriön johtamassa työryhmässä, joka on pohtinut kieltenopetuksen uudistamista. Jukarainen kertoo, että suosituinta pitkää kieltä englantia opetetaan hyvin monin eri tavoin, ja opettajien taustat vaihtelevat. Opettajina toimii luonnollisesti aineenopettajia ja kieleen erikoistuneita luokanopettajia.
 - Mutta kyllä englantia opetetaan myös omalta lukiopohjalta. (YLEI20171205)

4.1.2 Mediakeskustelussa nousevia näkökulmia

Selvitimme myös, kenen näkökulmia varhentamiseen liittyvä uutisointi nosti aineistomme perusteella esiin. Eniten viittauksia oli päättäjiin (virkamiehiin, poliitikkoihin ja silloiseen opetusministeriin Sanni Grahn-Laasoseen) sekä OPH:n, SUKOLin ja OAJ:n toimijoihin. Uutisoinnissa siis vedottiin hyvin paljon niihin auktoriteetteihin, jotka olivat uudistuksen takana, raportoitiin heidän näkemyksiään uudistuksen tarpeesta, tavoitteista ja edellytyksistä:

- 13 Opetushallituksen mukaan kielivalikoiman laajentaminen vaatii kunnilta halua panostaa kielitaitoon. Käytännössä se tarkoittaa opettajien täydennyskoulutusta, yhteistyötä päiväkotien kanssa ja ehkä myös mahdollisuutta aloittaa opetus nykyistä pienemmällä ryhmäkoolla. Samalla pitää myös varmistaa, että lapsi pystyy jatkamaan vieraan kielen opiskelua myös kolmannelta luokalta eteenpäin. (YLEI20200109)

Myös tutkijat ja muut asiantuntijat näkyivät uutisoinnissa (esimerkki 4 yllä). Näiden lisäksi äänensä saivat kuuluviin myös keskeisimmät päätöksen kohteet, opettajat, lapset ja vanhemmat. Opettajien – sekä luokan- että aineenopettajien – äänellä uutisissa kerrottiin opetuksen käytänteistä, joiden kerrottiin olevan hyvin toiminnallisia. Toimintaan kytkettynä lasten toivottiin rohkaistuvan käyttämään kieltä:

- 14 – Se on hyvin toiminnallista, pelataan leikitään lauletaan ja lapset pääsee myös sitä kautta tosi nopeasti mukaan. Kun tulee paljon toistoa, niin lapset rohkaistuvat myös itse käyttämään sitä kieltä. Sitten tuolla käytävällä ja pihalla kuulee tsysyssi ja halloot. (YLEI20190117)

Oppikirjattomuus nousi myös esiin (15), samoin kuin tutkittu tieto kielen oppimisen herkkyyksikaudesta (16):

- 15 Kokenutta kieltenopettajaa innostaa erityisesti se, että kielisuihkutuksessa lapsilla ei ole käytössään kirjoja. Lapset oppivat lukemaan kehon kieltä ja muita vinkkejä, millä oppia ymmärtämään kieltä. (YLEI20190117)
- 16 – Heillä on herkkyyksikausi oppimiseen. Olli ja David ovat siitä hyviä esimerkkejä, he esimerkiksi ääntävät aivan erinomaisesti. (KSML20181122)

Lasten näkemyksissä korostui innostunut ja ennakkoluuloton asenne monienkin kielten oppimiseen (17–18). Lasten kiinnostus myös kytkeytyi harrastuksiin, kiinnostuksen kohteisiin ja tuleviin kielen käyttömahdollisuuksiin (17–18). Toki englannin tutuus ja sitä kautta helppouskin tuli lasten mielipiteissä esille (19):

- 17 ”Myös ranskaa olisi kiva osata”, ujoikko Evangelos sanoo.
Hän nimittäin pelaa jalkapalloa ja fanittaa Manchester Unitedin ranskalaishyökkääjää Paul Pogbaa. (HESA20180807)
- 18 Kalle Solin sanoo, että englantia. Miska Miettinen panee paremmaksi: kiinaa, englantia ja saksaa. Myös kielen tulevat käyttötarkoitukset tuntuvat olevan pojille jo selvänä.
– Pääsen puhumaan erimaalaisten kanssa, Miska sanoo.
– Käytän englantia salakielenä minun lapsiltani, Kalle keksii. (YLEI20171205)
- 19 Fiona Räisänen, 7, pitää englantia melko helppona oppia.
– Englanti on kivaa. Osaan jo joitakin sanoja, Räisänen sanoi. (KSML20190916)

Myös vanhempien ääni kuului jonkin verran uutisissa. Vanhemmat näyttivät uutisoinnin mukaan toivovan laajaa kielitarjontaa ja kannattavan muidenkin kuin englannin kielen valitsemista ensimmäiseksi vieraaksi kieleksi (20). Englannin kannattajiaikin uutisoinnissa näkyi (21). Toki huolta oli myös siitä, miten raskaaksi monen kielen oppiminen lapselle käy (22).

- 20 Solinin ja Miettisen perheissä sekä äidit että pojat ovat tyytyväisiä kieliohjelmojen aloittamiseen. Useimmat helsinkiläisvanhemmat ovat toivoneet laajaa kielipalettia ekaluokkalaisille. (YLEI20171205)
- 21 – Englanti tuntui luonnollisimmalta vaihtoehdolta, koska lapset kuitenkin törmäävät siihen, ja siinä on jo jonkin verran tuttuja sanoja. Englanti on myös yleisesti puhuttu ja siitä on hyötyä myöhemmin, sanoi Purontakanen. (KSML20190812b)
- 22 Osa vanhemmista pohtii nyt, onko tämä alakoululaiselle liian rankkaa. Nyt pelätäänkin, että pakollisten ruotsin opintojen aikaistaminen alakouluun voi vähentää perheiden halukkuutta valita alakoulussa alkava vapaaehtoinen pitkä kieli. (YLEI20170516)

Englannin valinneilla vanhemmilla tuntui olevan myös liian vähän tietoa päätöksenteon pohjaksi:

- 23 Räisänen sanoo, että tietoa siitä, että epulla olisi voinut valita jonkun muun kuin englannin, ei ollut riittävästi.
 - Meille ei syntynyt käsitystä, että olisi voinut valita muutakin, sanoo Räisänen. (KSML20190916)

Media-aineisto näytti kaiuttavan selkeästi Pyykön raportin (2017, ks. luvut 1–2) keskeistä sisältöä liittyen varhentamisen syihin ja tavoitteisiin ja näitä sisältöjä vahvistettiin viittauksilla päättäjiin ja muihin virallisiin alueen toimijoihin. Keskustelussa nostettiin esiin myös varhentamiseen liittyviä pulmia, kuten kuntien säästötoimien vaikutus ja alueellinen eriytyminen. Uutisointi oli myös hyvin moniäänistä: asiantuntijoiden lisäksi opettajien, lasten ja vanhempien näkemyksiä ja kokemuksia tuotiin monipuolisesti esiin.

4.2 Vanhempien A1-kielen valinnan rakentuminen

Toisesta osa-aineistosta (kyselyvastaukset) tarkastelimme vanhempien kielivalintaan liittyviä argumentteja. Vanhempien argumentit keskittyivät *kieleen* ja *kielitaitoon sekä kielen oppimiseen*, joita he pohtivat sekä yleisellä tasolla että myös suhteessa tiettyyn kieleen tai tiettyihin kieliin.

4.2.1 Kieleen ja kielitaitoon liittyvät argumentit

Kielen ja kielitaidon osalta vanhempien argumenteissa erottautuivat hyöty-, talous-, tarpeellisuus- ja sivistysnäkökulmat. Kielivalintaa tekevät vanhemmat katselivat pitkälle lapsensa tulevaisuuteen ja pohtivat kielitaidon *hyödyllisyyttä*:

- 24 Kielistä on hyötyä tulevaisuudessa työelämässä. Kansainvälisessä maailmassa on hyvä osata useita kieliä.
- 25 Mielestämme saimme liian vähän informaatiota siitä, mitä hyötyjä olisi ollut valita esim. saksa 1. kieleksi.

Esimerkin 24 vanhempi tarkastelee asiaa monikielisyyden kautta ja näkee useiden kielten osaamisen hyödyllisenä työelämässä, joka on entistä kansainvälisempää. Esimerkki 25 taas osoittaa, että vanhemmille ei ole itsestään selvää, mihin muita kieliä kuin englantia tarvitaan ja he kaipasivat tietoa näiden kielten opiskelun hyödyistä kielivalinnan tueksi.

Vanhemmat pohtivat kielivalintaa myös *talouden* näkökulmasta nähden kielten opiskelun sijoituksena, jolla lapsi kartuttaa pääomaa tulevaisuutta varten (26). Tässäkin yhteydessä tuli ilmi, etteivät kaikki kielet näyttäytyä saman arvoisina, vaan vanhempien mukaan on tärkeä valita strategisesti oikea kieli lapselle jo heti koulupolun alussa (27).

- 26 Kielten opiskelu on sijoitus tulevaisuuteen. Erilaisten kielten osaaminen (edes jonkin verran) on hyvä pääoma.
- 27 Miksi pettää oma lapsi näin (valitsemalla jokin muu kieli kuin englanti) ja antaa toisille lapsille tämä etumatka? Ruotsin oppiminen olisi hyvä kilpailuetu työnhaussa myöhemmin.

Vanhemmat pohtivat kielitaitoa kielivalinnan yhteydessä myös kielitaidon (28) tai yksittäisten kielten taidon (29) *tarpeellisuuden* näkökulmasta:

- 28 Moninlaisella kielitaidolla pärjää hyvin alalla kuin alalla.
- 29 Mutta kun englannilla pärjää kaikkialla niin miksi opiskella esim. ruotsia? Sielläkin pärjää Lontoolla! Englanti ei riitä, mutta sitäkin tarvitaan. Venäjää, ruotsia tai saksaa ei tarvitse arkielämässä täällä Jyväskylässä.

Yhtäältä vanhemmat korostivat monipuolisen kielitaidon tärkeyttä tulevaisuuden työelämässä (28), mutta toisaalta he pohtivat onko eri kielten taidolle sittenkään tarvetta paikallisesti tai edes matkoilla (29). Vaikka esimerkin 29 vastaaja toteaa,

että pelkkä englannin taito ei riitä, hän ei kuitenkaan näe omassa tai lapsensa elämässä tarvetta muille valinnan kohteena olleille kielille.

Vastapainona taloudellisen hyödyn ja työelämän korostumiselle ovat argumentit, joissa korostuu kielitaidon arvo henkilökohtaiselle *sivistykselle*:

30 Kielet avartavat maailmaa kaikista näkökulmista. Vieraiden kielten taitaminen rikastuttaa mieltä. Eri viestintä- ja tapakulttuurien tuntemus on sivistystä.

31 Saksa, venäjä, ranska olisivat myös hyviä yleisen sivistyksen kannalta.

Esimerkeissä kuvataan yhtäältä yleisellä tasolla kielitaidon sivistävää vaikutusta (30) ja erityisesti muiden kielten kuin perinteisesti opiskeltavien kielten, englannin ja ruotsin, roolia yleissivistykselle (31).

4.2.2 Kielen oppimiseen liittyvät argumentit

Kielen oppimisen osalta vanhempien argumentit rakentuivat kuormittavuus- ja tuttuusnäkökulmien ympärille. Kielivalinnan tekemisen ajankohdan siirtyminen ihan lapsen koulupolun alkuun näkyi selvästi vanhempien pohdinnoissa, ja heidän ajatuksissaan onkin kielenopiskelun mahdollinen *kuormittavuus*. Argumenteissa nousee yhtäältä esiin mielikuva varhaisen kielenoppimisen sujumisesta helposti:

32 Lapsena oppii kieliä helposti.

Toisaalta ajatus jonkin muun kielen kuin englannin valitsemisesta lapsen A1-kieleksi herättää kuitenkin monenlaista huolta vanhemmissa:

33 Kun ei vielä 7-vuotiaasta tiedä, että onko kielipäätä vai ei (vaivaako lukihäiriö)...on parempi keskittyä kunnolla yhteen valtakieleen.

34 Emme halua että lapsi on ”kieliloukussa” jos kielet eivät sujukaan eli joutuisi lukemaan kolmea kieltä vaikka niiden opiskelu tuottaisi vaikeuksia.

35 Jos olisimme valinneet esim. saksan olisi kyseisen kielen opiskelu ollut täysin lapsen omilla harteilla, kun vanhempi ei olisi voinut auttaa, tukea ja neuvoa. Olisiko käynyt lapselle vaikeaksi ja taakaksi? Olisiko koulussa saanut riittävästi tukea?

Esimerkkien vanhemmat tuovat esiin näkökulmaa, että kielten opiskelu on vaativaa ja edellyttää tietynlaisen oppijan, joten huoli lapsen mahdollisista kielienoppimiseen liittyvistä ongelmista on motivoinut englanti valinnan. Esimerkit osoittavat myös, että vanhemmat pohtivat jo tässä vaiheessa lapsen koko kielipolkua ja ovat tietoisia, että mikäli valitsee muun kielen kuin englannin A1-kieleksi, tarkoittaa tämä useamman kielen opiskelemista koulupolun aikana (33–34). Erityinen huolta aiheuttava tekijä on oma ja koulun mahdollisuus tukea lasta, mikäli tämä opiskelee harvinaisempaa kieltä (35).

Kielivalintaa tehtiin myös käyttäen valinnan pohjana tietyn kielen *tuttuuteen* liittyviä argumentteja, joissa korostuu englannin erityinen asema:

- 36 Englanti on tuttu ja helppo sekä lapselle motivoiva kieli aloittaa.
- 37 Ranska oli lapsen valinta, koska omasta mielestään hän osaa jo englantia (oppinut päiväkodissa).
- 38 Englannin oppii joka tapauksessa ja päätimme (yrittää) hyödyntää mahdollisuuden oppia myös jonkin toisen kielen hyvin.
- 39 Saksa, ranska ja venäjä eivät tuntuneet tässä vaiheessa kieliltä, joihin lapsi saisi syötettä ulkopuolelta riittävästi, että kielitaidon kehittyminen pysyisi yllä.

Vanhemmat pitivät englantia tuttuna ja helppona kielenä (36), jonka oppimista tapahtuu muuallakin kuin koulussa (37–38). Tuttuus ja helppous ovat perusteita niin englannin valitsemiselle (36, 39) kuin sille, että valitaan jonkin toinen ja vieraampi kieli (37–38).

5 Pohdinta ja päätelmät

Vuonna 2018 tehty päätös varhentaa A1-kielen opetus alkamaan ensimmäisellä luokalla Suomen kielivarannon laajentamiseksi sai paljon medianäkyvyyttä sekä ennen että jälkeen varhentamispäätöksen vuosina 2017–2019. Täten oli syytä olettaa, että myös ne vanhemmat, jotka vastasivat sanomalehti Keskisuomalaisen kyselyyn syksyllä 2019 ovat ainakin jossain määrin seuranneet käytyä mediakeskustelua vähintään paikallisessa mediassa, mutta mahdollisesti myös valtakunnallisessa mediassa.

Keräämämme valtakunnallisen ja paikallisen media-aineiston analyysi osoitti, että Pyykön (2017) raportissa, opetussuunnitelman perusteissa (OPH 2019) ja tutkimuksessa (Enever 2011; Hahl ym. 2020; Mård-Miettinen ym. 2021; Skinnari & Sjöberg 2018) korostettuja varhennuksen keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä tuotiin monipuolisesti esiin mediassa, ja ääneen pääsivät niin päättäjät ja muut viralliset toimijat kuin myös opettajat, vanhemmat ja lapset. Kyselyaineistoomme tämä heijastui siten, että vanhemmat toistelivat mediassa käytettyjä perusteluja monipuolisen kielitaidon tarpeellisuudesta alati kansainvälistyvässä työelämässä. Sen sijaan kyselyaineistossa esiintyneet argumentit monikielisuuden sivistävästä vaikutuksesta eivät juuri korostuneet mediakeskustelussa, joten ne perustunevat vanhempien omiin kokemuksiin kielten oppimisesta ja käytöstä.

Kyselyaineistossa vanhempien huoli lastensa tulevaisuuden kielitaitotarpeista oli jopa sellainen, että he pelkäsivät väärän A1-kielen valinnan olevan lapsen tulevaisuuden kannalta epäedullinen ja siksi päätyivät englannin valitsemiseen. Englannin hyödyt tiedostettiin ja myös media-aineistossamme oli suhteellisen paljon uutisia varhaisesta englannin opiskelusta. Kyselyssä vanhemmat pitivät englantia tutuna ja helppona kielenä, joka joko valittiin tai jätettiin valitsematta tämän vuoksi. Mediassa oli kuitenkin myös lasten argumentteja muiden kielten opiskelusta ja käytöstä ja asiantuntijoiden kehoituksia valita lapselle jonkin muu tarjolla oleva kieli. Tämä uutisointi ei vaikuttaisi riittäneen vakuuttamaan lukijakuntaa muiden kuin englannin kielen tarpeellisuudesta, vaan niin mediassa kuin myös kyselyaineistossa näkyi Kantelisen ja Koivistoisen (2020) tutkimuksen tavoin vanhempien tarve saada enemmän tietoa muiden kielten kuin englannin osaamisen hyödyistä ja käyttöalueista, jotta he olisivat uskaltaneet tehdä rohkeamman valinnan.

Kielenopiskelun varhaista aloittamista itsessään ei kyseenalaistettu aineistoissamme, vaan niissä kaiutettiin aiemmissakin tutkimuksissa (Enever 2011; Kantelinen & Koivistoisen 2020; Mård-Miettinen ym. 2021) esiin noussutta ajatusta varhain aloitettavan kielenoppimisen helpoudesta ja mukavuudesta. Aineistoissa oli kuitenkin myös huolipuhetta. Niin mediassa kuin kyselyvastauksissa vanhemmat ilmaisivat huolensa kielipolun raskaudesta tai jatkumisesta, jos valitsee muun A1-kielen kuin englannin. Tämä heijastaa jo pitkään vallalla ollutta ajatusta kielistä vaativina oppiaineina, vaikka mediassa uutisoitiinkin varhaisen kielenopetuksen toiminnallisista menetelmistä ja herkkyyksikauden eduista. Kantelisen ja Koivistoisen (2020) tutkimuksen ja Mård-

Miettinen ym. (2021) selvityksen tapaan myös tämän tutkimuksen vanhemmat olivat valmiita auttamaan lastaan kielenoppimisessa, sillä kyselyaineistossa kannettiin huolta vanhempien omista sekä myös koulujen resursseista lapsen kielenoppimisen tukemiseksi. Samoja huolenaiheita oli jonkin verran myös mediakeskustelussa niin koulun resurssien, opettajan ammattitaidon kuin myös vanhempien tukitarpeen näkökulmista.

Tutkimuksemme osoittaa sen ristiriidan, minkä ympäröiminä vanhemmat ovat A1-kielen valintaa tehdessään. Mediassa viestitään monikielisyuden ihanteesta ja luodaan vanhemmilla painetta ja vastuuta Suomen kielivarannon laajentamisesta monipuolisen kielivalinnan kautta. Vanhempien ääni niin mediassa kuin kyselyaineistossa kaiuttaa sitä, että he haluavat yhtäältä tarjota lapselleen hyvät eväät tulevaisuuteen, mutta toisaalta myös suojella tätä liian raskaalta koulunkäynniltä. Tutkimus osoittaa myös, että Pyykön ehdotus muun kuin englannin valinnasta A1-kieleksi ei ole vanhempien näkökulmasta pelkkä neutraali kielivalinta, joka tehdään usean samanarvoisen kielen välillä. Englanti on monella tapaa erityisessä asemassa kielivalintaa tehtäessä, ja jonkin muun kielen valinta on tietoinen uskallustakin vaativa poikkeama valtavirrasta. Jos valitsee muun kielen kuin englannin, vaikuttaa se lapsen koko kielipolkuun, ja kun valinta tehdään ihan koulupolun alussa, painavat vaakakupissa niin lapsen, vanhempien kuin koulunkin resurssit.

Lähteet

- Arola, Jonna, 2019: Englanti jyräsi muut kielet Jyväskylässä. Keskiuomalainen 6.8.2019.
- Bergroth, Mari, 2007: Kielikylpyperheet valokeilassa. Taustat ja odotukset. Vaasan yliopiston julkaisuja. Selvityksiä ja raportteja 145. Vaasa: Vaasan yliopisto. [Viitattu 28.4.2022]. Saatavilla: <https://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-204-5.pdf>.
- Braun, Virginia & Clarke, Victoria, 2006: Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2). S. 77–101. Saatavilla: <<https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>>.
- Enever, Janet (toim.), 2011: ELLiE. Early Language Learning in Europe. Lontoo: British Council. [Viitattu 28.5.2022]. Saatavilla: <<https://www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/files/B309%20ELLiE%20Book%202011%20FINAL.pdf>>.

- Hahl, Kaisa; Savijärvi, Marjo & Wallinheimo, Kirsi, 2020: Varhennetun kieltenopetuksen käytäntöjä: opettajien kokemuksia onnistumisista ja haasteista. Teoksessa: Kielididaktiikan katse tulevaisuuteen: Haasteita, mahdollisuuksia ja uusia avauksia kielten opetukseen, toim. Raili Hildén & Kaisa Hahl. Helsinki: Helsingin yliopisto. S. 77–103. [Viitattu 28.5.2022]. Saatavilla: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/312321/Ainedidaktisia_tutkimuksia_17_Kielididaktiikan%20katse%20tulevaisuuteen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- Kangasvieri, Teija; Miettinen, Elisa; Kukkohovi, Pirjo & Härmälä, Marita, 2011: Kielten tarjonta ja kielivalintojen perusteet perusopetuksessa. Muistiot 2011:3. Helsinki: Opetushallitus.
- Kantelinen, Ritva & Koivistoinen, Hilikka, 2020: Vanhemmat tukena varhennetussa kieltenopetuksessa. Teoksessa: Kielididaktiikan katse tulevaisuuteen: Haasteita, mahdollisuuksia ja uusia avauksia kielten opetukseen, toim. Raili Hildén & Kaisa Hahl. Helsinki: Helsingin yliopisto. S. 105–128. [Viitattu 23.5.2022]. Saatavilla: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/312321/Ainedidaktisia_tutkimuksia_17_Kielididaktiikan%20katse%20tulevaisuuteen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- Kivinen, Anna, 2019: Kysely: Miksi englanti jyräsi Jyväskylässä? Keskisuomalainen 11.8.2019.
- Mihaljević Djigunović, Jelena & Lopriore, Lucilla, 2011: The learner: do individual differences matter? Teoksessa: ELLiE. Early Language Learning in Europe, toim. Janet Enever. Lontoo: British Council. S. 43–59. [Viitattu 28.5.2022]. Saatavilla: <<https://www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/files/B309%20ELLiE%20Book%202011%20FINAL.pdf>>.
- Muñoz, Carman & Singleton, David, 2019: Age and multilingualism. Teoksessa: Twelve lectures on multilingualism, toim. David Singleton & Larissa Aronin. Clevedon: Multilingual Matters. S. 213–230.
- Mård-Miettinen, Karita & Palviainen, Åsa, 2015: Familjeperspektiv på tvåspråkig verksamhet på en finsk daghemsavdelning. Teoksessa: Svenskan i Finland 15, toim. Mona Forsskåhl, Marja Kivilehto, Johanna Koivisto & Pekka Metsä. Tampere: Tampere University Press. S. 219–243. [Viitattu 28.4.2022]. Saatavilla: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/98070/svenskan_i_Finland_2015.pdf?sequence=4>.
- Mård-Miettinen, Karita; Huhta, Ari; Reini, Anna & Stylman, Anni, 2021: A1-englanti suomenkielisen perusopetuksen vuosiluokilla 1–6. Oppilaiden, opettajien ja huoltajien näkökulmia. Raportit ja selvitykset 2021:12. Helsinki: Opetushallitus. [Viitattu 30.5.2022]. Saatavilla: <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/A1-englanti_suomenkielisen_perusopetuksen_vuosiluokilla_1%E2%80%936_1.pdf>.
- OKM, 2018: Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö: Kieltenopetus alkaa jatkossa jo ensimmäiseltä luokalta – 4,3 miljoonaa valtionavustuksia jaettu. [Viitattu 7.1.2022]. Saatavilla: <<https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/kieltenopetus-alkaa-jatkossa-jo-ensimmaiselta-luokalta-4-3-miljoonaa-valtionavustuksia-jaettu>>.

- OPH, 2019: Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 muutokset ja täydennykset koskien A1-kielen opetusta vuosiluokilla 1–2. Määräykset ja ohjeet 2019:1a. Helsinki: Opetushallitus. [Viitattu 7.1.2022]. Saatavilla: <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_vuosiluokkien_1-2_a1-kielen_opetussuunnitelman_perusteet.pdf>.
- OPH, 2021: Kielten kärkihanke ja kieltenopetuksen kehittäminen. Helsinki: Opetushallitus. [Viitattu 7.1.2022]. Saatavilla: <<https://www.oph.fi/koulutus-ja-tutkinnot/kielten-karkihanke-ja-kieltenopetuksen-kehittaminen>>.
- Pyykkö, Riitta, 2017: Monikielisyys vahvuudeksi. Selvitys Suomen kielivaroannon tilasta ja tasosta. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:51. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. [Viitattu 7.1.2022]. Saatavilla: <<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160374/okm51.pdf>>.
- Schwartz, Mila, 2021: Early language education as a distinctive research area. Teoksessa: Handbook of early language education, toim. Mila Schwartz. Springer International Handbooks of Education. Springer. S. 1–26.
- Sjöberg, Sannina; Mård-Miettinen, Karita; Peltoniemi, Annika & Skinnari, Kristiina, 2018: Kielikylpy Suomen kunnissa 2017: Selvitys kotimaisten kielten kielikylvyn tilanteesta varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [Viitattu 7.1.2022]. Saatavilla: <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7370-4>>.
- Skinnari, Kristiina & Sjöberg, Sannina, 2018: Varhaista kieltenopetusta kaikille: Selvitys varhaisen ja vapaaehtoisen kieltenopetuksen tilasta sekä toteuttamisen edellytyksistä kunnissa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. [Viitattu 7.1.2022]. Saatavilla: <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7511-1>>.
- Valtionvarainministeriö, 2018: Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2019–2022. VM/1900/02.02.00.00/2017. [Viitattu 9.12.2021]. Saatavilla: <<https://vm.fi/documents/10623/307577/Julkisen+talouden+suunnitelma+vuosille+2019-2022/a1aa4c20-64b4-454e-9214-bb7ff3a207da/Julkisen+talouden+suunnitelma+vuosille+2019-2022.pdf>>.